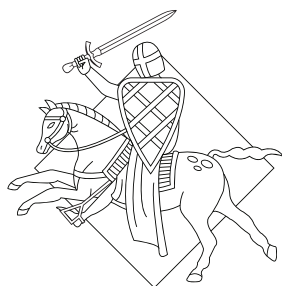

ŚREDNIOWIECZE W NAS

TAJEMNICE
ŚREDNIOWIECZA

REDAKTOR SERII:
BEATA MOŻEJKO

MARTIN NODL

ŚREDNIOWIECZE W NAS

przekład z języka czeskiego

ELŻBIETA BARON

---

weryfikacja przekładu i redakcja naukowa

BEATA MOŻEJKO

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
GDAŃSK 2019

Tytuł oryginału
Strédověk v nás

© Martin Nodl, 2015

Recenzja
prof. PhDr. Jan Klápště
prof. PhDr. František Šmahel

Redakcja wydawnicza
Dorota Zgaińska
Katarzyna Ambroziak

Projekt okładki i stron tytułowych
Andrzej Taranek

Projekt logo serii
Karolina Johnson

Na okładce wykorzystano fragment obrazu Rogiera van der Weydena
Oltarz Siedem Sakramentów, 1445–1450, ze zbiorów Królewskiego Muzeum
Sztuk Pięknych w Antwerpii (domena publiczna, na prawach wolnego dostępu)

Wszystkie ilustracje zamieszczone w książce są w domenie publicznej
i wykorzystano je na prawach wolnego dostępu

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja dofinansowana ze środków Ministerstwa Kultury Republiki Czeskiej
oraz z działalności statutowej Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright for the Polish edition by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-7865-848-1

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel./fax 58 523 11 37, tel. 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
www.wyd.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: www.kiw.ug.edu.pl

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. 58 523 14 49

Spis treści

- Wprowadzenie do polskiego wydania / 7
- Słowo wstępne: średniowiecze w nas / 9
1. Dwa oblicza dzieciństwa w średniowieczu:
mały dorosły kontra ukochane dziecko / 37
    - Rodzice i dzieci / 39
    - Dziecko-Jezus / 47
    - Mały święty / 50
    - Mały dorosły / 57
  2. Człowiek się starzeje, czas ucieka:
długowieczność i nieosamotniona starość / 65
    - Starzenie się człowieka i świata / 67
    - Dziurawa pamięć / 69
    - Cnoty starości i „długowieczność” / 73
    - Naturalizm w przedstawianiu starości / 78
    - Przedłużanie życia / 80
    - Dostojne życie / 84
    - Starość jako problem społeczny / 87
  3. Swoboda w małżeństwie / 95
    - Wolny wybór / 98
    - Małżeństwa tajne / 106
    - Małżeństwa reformowane / 110
  4. Ekonomia choroby i miłosierdzia
w średniowieczu / 120
    - Biedny chory / 124
    - Opieka w chorobie / 127
    - Ekonomia choroby / 137

5. Podatki, procenty i zrównoważony budżet / 141
    - Droga pieniędzy do miejskiej kasy / 146
    - Miasto – świat niepokoju / 153
  6. Zwycięzcy i przegrani / 163
    - Zwycięzcy i przegrani w Kutnej Horze / 165
    - Revolucja i majątek / 170
    - Trudności ze zwrotem majątków / 177
  7. Naród sobie:
    - prawdziwi Czesi i nowoczesny nacjonalizm / 184
    - Nacjonalizm Dalimila / 186
    - Nacjonalizm kontra uniwersalizm / 191
    - Uniwersytet i „język” czeski / 195
    - Revolucja i naród / 207
  8. „Sięgając po wino, rozlejesz piwo”:
    - alkohol i pijaństwo kontra ekonomia zysku / 209
    - Prawo warzenia piwa / 213
    - Cech słodowników praskiego Nowego Miasta / 223
    - Karczmy i karczmarze / 227
    - Spór piwa z winem / 235
  9. „Gdzie wszystkie rzeki płyną pod górę”:
    - o baśniach, kiedy jeszcze nie były baśniami / 239
    - Źródło wody żywej / 244
    - Kraj, gdzie lenistwo jest cnotą / 249
    - Opowieści włożone do exemplów / 254
  10. Strach, diabeł i męki piekielne / 258
    - Diabeł / 264
    - Strach przed śmiercią / 272
- Zakończenie: odnajdywać i tracić / 283
- Bibliografia / 286
- Nota wydawnicza / 300